

Nr 5.

Av herr **Sten**, om utredning och förslag beträffande kurser och annan upplysningsverksamhet i småbruksskötsel.

Det torde numera vara en stadgad uppfattning att den s. k. arbetaresmåbruksrörelsen var ett lyckokast med avseende på stärkandet av i främsta rummet skogsarbetarnas utkomstmöjligheter. Dess fortsatta utveckling till en omfattning som fyller hela det föreliggande behovet torde därför icke bli någon stridsfråga. I öppen dag ligger även att alla parter: staten, kommunerna och arbetaresmåbrukarna själva, äro intresserade för att arbetaresmåbruken bli till avsedd nytta. Ingenting av vad man hittills sett och hört har varit ägnat att ingiva några betänkligheter härutinnan. Det har, tydligen endast därför att det legat så nära till hands, på sina håll antagits att utsikten att få en bättre bostad varit den främsta drivfjädern till att lån sökts. Alla ledamöter av arbetaresmåbruksnämnder och andra intresserade som motionären varit i tillfälle att utfråga ha emellertid betygat att det icke brister i intresse för vad jordbruket som sådant kan giva arbetaresmåbrukaren.

En av utgångspunkterna för arbetaresmåbruksrörelsen är att de lånesökande, som kunna komma i fråga, i sina föräldrahem eller eljest förvärvat erforderlig insikt och praktik i skötsel av ett småbruk efter ortens förhållanden. Man kan emellertid icke känna sig lika säker på att de varit i tillfälle att skaffa sig kännedom om den utveckling som äger rum även på detta område och den teoretiska kunskap som ett än så anspråkslöst jordbrukskötsel i våra dagar kräver. En och annan, kanske en hel del, håller givetvis måttet även i detta avseende. Åtskilligt har ju gjorts i vårt land för att i tal och skrift undervisa småbrukarna. Och vad som gjorts i detta avseende har naturligtvis icke gått de nyblivna arbetaresmåbrukarna förbi. Man torde dock kunna antaga att de, så länge de varit jordlösa skogsarbetare, i många fall icke haft personligt intresse för att följa med utvecklingen på detta område.

Det förefaller under sådana förhållanden välbetänkt att vidtaga särskilda åtgärder i syfte att tillgodose det nya behov, som i och med arbetaresmåbruksrörelsens uppkomst måste anses föreligga av upplysning och undervisning om småbruksskötsel, däri inbegripet odling av köksträdgårdsväxter, hållande av lämpliga smådjur o. s. v. Den lämpligaste formen torde vara kortare kurser på tre, fyra eller högst sex dagar, med föreläsningar i samband med praktiska övningar och demonstrationer, förlagda till något lämpligt arbetaresmåbruk. Dylika kurser ha ju sedan länge anordnats för jordbrukare som skola leva på sina jordbruk. Nu framstår behovet särskilt starkt

för arbetaresmåbrukens del. Naturligtvis skulle icke andra småbrukare vara uteslutna från deltagande i kurserna.

Lämpliga föreläsare torde finnas hos hushållningssällskapen. Måhända borde statens egnahemsstyrelse, under vars överinseende en verksamhet av här antydd art torde böra läggas, ordna med ett lämpligt utbyte av krafter, så att verkliga småbruksspecialister med stor pedagogisk förmåga komma till användning. Som lokala anordnare torde arbetaresmåbruksnämnderna i regel vara de lämpligaste. De ha fått en stark ställning i folkmedvetandet, de ha personliga förbindelser med arbetaresmåbrukarna och de äro i regel mycket intresserade för sina arbetsuppgifter.

Även om man sålunda kan skönja en lämplig organisationsform för ifrågasvarande verksamhet, torde det icke vara möjligt att på rak arm giva denna så fasta konturer, att ett definitivt beslut kan fattas och ett lämpligt anslag beviljas. Det lämpligaste torde vara att riksdagen visar sitt intresse för saken samt att jordbruksdepartementet efter egnahemsstyrelsens hörande uppdrager de närmare riktlinjerna.

Vad ett anslag för ändamålet beträffar, torde man kunna räkna med att ett betydande arbete skall kunna komma till stånd för en begränsad kostnad. Men även om länets egna konsulenter ställas kostnadsfritt till förfogande av vederbörande hushållningssällskap, behövs det medel för att möjliggöra anlitan av föreläsare utifrån, lokalhyror samt någon enkel inkvartering och bispisning av kursdeltagare från byar utanför kursernas förläggningssort. Man får nämligen hålla i minnet att arbetaresmåbrukarna ha ytterst smått om kontanter.

Ett uppslag som även bör prövas är, huruvida icke behov föreligger för anställande, exempelvis hos varje hushållningssällskap, av en särskild småbruksskousultent. I de fall hushållningssällskapen eller egnahemsnämnden hava anställt särskilda konsulenter, torde dessa i allt för hög grad vara upptagna med skötsel av egnahemslånerörelsen som sådan. Och jordbrukskonsulenterna torde endast i undantagsfall ha hunnit med att ägna småbruken någon planmässig uppmärksamhet.

Behov föreligger även av en kortfattad handledning för småbrukare, dels i småbruksskötsel, dels beträffande de möjligheter till bistånd i olika avseenden som stå till buds. Småbrukare av den kategori som här avses tillhöra endast undantagsvis hushållningssällskapen och få del av dessas tidskrifter och övriga tryckta handlingar. Denna brist bör på ett eller annat sätt avhjälpas.

Beträffande själva ändamålet med den ifrågasatta verksamheten torde man kunna fatta sig mycket kort. Den skulle gå ut på att väcka intresse och bibringa förutsättningar för att få ett så gott resultat som möjligt av arbetaresmåbruken.

Erinras bör om att dietfrågan för skogsarbetarna och skogsbygdsfolket diskuteras som ett socialt problem. Mycket kan göras för att bereda skogs-

arbetarna och deras familjer tillgång till en mera omväxlande och hälsosam föda genom att visa dem, vad de själva kunna framställa på sin egen torva.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag beträffande kurser och annan upplysningsverksamhet i småbruksskötsel, särskilt med sikte på arbetaresmåbruksrörelsens behov.

Stockholm den 15 januari 1937.

H. Sten.
